

DIJAGNOZIRANJE DEMENCIJE

CROATIAN

Ovaj Pomoćni tisak pruža informacije o ranim simptomima demencije i načinima na koje može biti dijagnosticirana. Važnost rane i točne dijagnoze je naglašena.

Koji su rani simptomi demencije?

Rani simptomi demencije su vrlo blagi i nejasni i ne moraju odmah biti uočljivi. Postoje velike razlike između ranih simptoma. Ljudi najčešće primijete probleme s pamćenjem, osobito probleme s pamćenjem nedavnih događaja.

Drugi česti simptomi su:

- Zbunjenost
- Promjena osobnosti
- Ravnodušnost i udaljivanje od društva
- Nestanak sposobnosti obavljanja svakodnevnih radnji

Ponekad ljudi ne primijete da ovi simptomi znače da nešto nije u redu. Oni mogu pogrešno pretpostaviti da je to samo normalan dio procesa starenja. Simptomi također mogu postupno jačati i biti neprimjetni dugo vremena. Ponekad ljudi odbijaju reagirati čak i kada znaju da nešto nije u redu.

Znakovi upozorenja

Ovo je provjera čestih simptoma demencije. Pregledajte ovu listu i označite simptome koji su prisutni kod vas. Ako ste označili nekoliko polja, posjetite liječnika za potpuni ljeekarski pregled.

Gubitak pamćenja koji utječe na svakodnevne aktivnosti

Normalno je da ponekad zaboravite na zakazani sastanak ili broj telefona vašeg prijatelja i da ih se kasnije sjetite. Osoba oboljela od demencije može zaboraviti stvari mnogo češće ili ih potpuno izbrisati iz sjećanja.

Poteškoće u izvršavanju poznatih radnji

Ljudi s vremena na vrijeme mogu bitiometani i mogu zaboraviti uslužiti dio obroka. Osoba oboljela od demencije može imati poteškoća sa svim dijelovima pripreme obroka.

Zbunjenost o vremenu i mjestu

Normalno je momentalno zaboraviti koji je dan u tjednu. Osoba oboljela od demencije može imati poteškoće u pronalaženju njima poznatog mjesta ili se može osjećati zbunjeno i izgubljeno.

Problemi sa jezikom

Sve osobe ponekad imaju problema pronaći pravu riječ, no osobe oboljele od demencije mogu zaboraviti jednostavne riječi ili ubaciti neodgovarajuće riječi i učiniti rečenice nerazumljivim.

Problemi sa abstraktnim razmišljanjem

Izračunavanje čekovne knjižice može biti teško za bilo koga, no može se desiti da osoba koja boluje od demencije ne zna što ti brojevi znače.

Slaba ili smanjena moć procjenjivanja

Osoba sa demencijom može imati poteškoća sa procjenjivanjem udaljenosti ili pravca kada voze auto.

Problemi sa gubljenjem stvari

Svi možemo privremeno zaboraviti gdje smo stavili lisnicu ili ključeve. Osoba koja boluje od demencije može staviti stvari na pogrešna mjesta.

Promjene ponašanja i osobnosti

Svi postanemo tužni ili neraspoloženi s vremena na vrijeme. Osoba koja boluje od demencije može pokazati brze promjene raspoloženja bez ikakvog razloga. Oni mogu postati zbunjeni, sumnjičavi ili povučeni.

Gubitak inicijativnosti

Normalno je da vam dosade neke aktivnosti. No, demencija može uzrokovati nezainteresiranost za aktivnosti u kojima je osoba prethodno uživala.

Osnovano na informacijama iz Alzheimerog udruženja iz SAD-a

FIGHTDEMENTIA.ORG.AU NATIONAL DEMENTIA HELPLINE 1800 100 500

Upamtite

Upamtite da mnoga stanja imaju simptome slične demenciji, dakle nemojte misliti da imate demenciju jer su neki simptomi prisutni. Moždani udari, depresija, alkoholizam, infekcije, hormonalni poremećaji, nedostaci u ishrani i tumori mozga mogu uzrokovati simptome slične simptomima demencije. Mnoga od ovih stanja se mogu liječiti.

Točna dijagnoza je važna

Savjetovanje sa liječnikom u ranom periodu oboljenja je vrlo važno. Samo medicinsko osoblje može dijagnosticirati demenciju.

Potpuni zdravstveni i psihološki pregled može prepoznati izlječivo stanje i osigurati pravilan tretman, ili potvrditi pojavu demencije.

Pregled može uključiti sljedeće:

- Ako je moguće, bolesna osoba ili bliska rodbina ili prijatelj treba dostaviti izvješće o zdravstvenoj prošlosti. Ovo pomaže u utvrđivanju da li je riječ o sporoj ili iznenadnoj pojavi simptoma i njihovom jačanju.
- Detaljno tjelesno i neurološko ispitivanje uključujući provjeru osjetila ili pokreta u cilju isključivanja drugih bolesti i uočavanju drugih zdravstvenih stanja koja mogu pogoršati zbunjenost u svezi sa demencijom
- Laboratorijska ispitivanja, uključujući razna ispitivanja krvi i mokraće u cilju uočavanja bilo kojih mogućih oboljenja koja mogu uzrokovati simptome
- Neuropsihološko ispitivanje radi uočavanja zadržanih sposobnosti i određenih problematičnih oblasti kao što su sposobnosti shvaćanja, uočavanja i prosuđivanja
- Druga specijalizirana ispitivanja, kao što su snimak pluća x-zrakama, ECG ili CT pregled
- Provjera mentalnog stanja da bi se utvrdile intelektualne funkcije kao što su pamćenje, čitanje, pisanje i računanje, na koje demencija može utjecati
- Psihološko ispitivanje radi utvrđivanja izlječivih oboljenja kao što su depresija koja može oponašati demenciju, i kontroliranja bilo kakvih psiholoških simptoma, kao što su uznemirenost i iluzije, koji se mogu pojaviti uz demenciju.

Kako početi

Najbolji početak procesa dijagnoze je kod liječnika koji, nakon što uzme u obzir simptome i preporučiti preglede, može ustanoviti početnu dijagnozu ili preporučiti oboljelu osobu specijalisti kao što je neurolog, gerijatričar ili psihijatar.

Neke osobe odbijaju posjetiti liječnika. Ponekad, ljudi ne primjećuju ili odbijaju primjetiti svoje probleme. Ovo može biti uzrokovano promjenama u mozgu usljed demencije koje umanjuju sposobnost uočavanja ili razumjevanja problema s pamćenjem. Druge osobe čija sposobnost uočavanja nije ometana mogu strahovati od potvrde njihovih bojazni.

Jedan od najdjelotvornijih načina rješavanja ovog problema je pronaći drugi razlog za posjetu liječniku. Možete predložiti ispitivanje srca, provjeru krvnog tlaka ili provjeru dugoročne terapije lijekovima. Još jedan način je napomenuti da je vrijeme tjelesnog liječničkog pregleda za oboje. Ponudite im puno podrške. Smiren, brižljiv pristup u ovoj situaciji može pomoći u otklanjanju briga i strahova oboljele osobe.

Ako osoba i dalje ne želi posjetiti liječnika:

- Razgovarajte s drugim obiteljima i skrbnicima koji su mogli imati slična iskustva
- Kontaktirajte Procjenjivački tim Starosne skrbi (Aged Care Assessment Team - ACAT)
- Nazovite Nacionalnu telefonsku službu za demenciju (National Dementia Helpline)

ZA VIŠE INFORMACIJA

Alzheimer's Australia nudi podršku, informacije, naobrazbu i savjetovanje. Kontaktirajte Nacionalnu telefonsku službu za demenciju (National Dementia Helpline) na **1800 100 500**.

Za više informacija i druge Pomoćne tiskove, posjetite našu internet stranicu na adresi fightdementia.org.au

DIAGNOSING DEMENTIA

This Help Sheet provides information about the early signs of dementia and the techniques used to diagnose dementia and the importance of an early and correct diagnosis.

What are the early signs of dementia?

Because the diseases that cause dementia develop gradually, the early signs may be very subtle and vague, and not immediately obvious. Early symptoms also depend on the type of dementia and vary a great deal from person to person.

Common early symptoms include:

- Memory problems, particularly remembering recent events
- Increasing confusion
- Reduced concentration
- Personality or behaviour changes
- Apathy and withdrawal or depression
- Loss of ability to do everyday tasks

Sometimes people fail to recognise that these symptoms indicate that something is wrong. They may mistakenly assume that such behaviour is a normal part of ageing, or symptoms may develop so gradually they go unnoticed for a long time. Sometimes people may be reluctant to act even when they know something is wrong.

Warning signs

This is a checklist of common symptoms of dementia. Go through the list and tick any symptoms that are present. If there are several ticks, consult a doctor for a complete assessment.

Memory loss that affects day-to-day function

It's normal to occasionally forget appointments and remember them later. A person with dementia may forget things more often or not remember them at all.

Difficulty performing familiar tasks

People can get distracted and they may forget to serve part of a meal. A person with dementia may have trouble with all the steps involved in preparing a meal.

Disorientation to time and place

A person with dementia may have difficulty finding their way to a familiar place, or feel confused about where they are, or think they are back in some past time of their life.

Problems with language

Everyone has trouble finding the right word sometimes, but a person with dementia may forget simple words or substitute inappropriate words, making them difficult to understand. They might also have trouble understanding others.

Problems with abstract thinking

Managing finances can be difficult for anyone, but a person with dementia may have trouble knowing what the numbers mean or what to do with them.

Poor or decreased judgement

Many activities require good judgement. When this ability is affected by dementia, the person may have difficulty making appropriate decisions, such as what to wear in cold weather.

Problems with spatial skills

A person with dementia may have difficulty judging distance or direction when driving a car.

Problems misplacing things

Anyone can temporarily misplace a wallet or keys. A person with dementia may often put things in inappropriate places.

Changes in mood, personality or behaviour

Everyone becomes sad or moody from time to time. Someone with dementia can exhibit rapid mood swings for no apparent reason. They can become confused, suspicious or withdrawn. Some can become disinhibited or more outgoing.

A loss of initiative

It's normal to tire of some activities. However, dementia may cause a person to lose interest in previously enjoyed activities.

FIGHTDEMENTIA.ORG.AU **NATIONAL DEMENTIA HELPLINE 1800 100 500**

It may not be dementia

Remember that many conditions have symptoms similar to dementia, so do not assume that someone has dementia just because some of the above symptoms are present. Strokes, depression, alcoholism, infections, hormone disorders, nutritional deficiencies and brain tumours can all cause dementia-like symptoms. Many of these conditions can be treated.

A correct diagnosis is important

Consulting a doctor at an early stage is critical. Only a medical practitioner can diagnose dementia. A complete medical assessment may identify a treatable condition and ensure that it is treated correctly, or it might confirm the presence of dementia.

An assessment may include the following:

- Medical history – the doctor will ask about past and current medical problems, family medical history, any medications being taken, and the problems with memory, thinking or behaviour that are causing concern. The doctor may also wish to speak to a close family member who can help provide all the necessary information.
- Physical examination – this may include tests of the senses and movement function, as well as heart and lung function, to help rule out other conditions.
- Laboratory tests – will include a variety of blood and urine tests to identify any possible illness which could be responsible for the symptoms. In some cases, a small sample of spinal fluid may be collected for testing.
- Neuropsychological or cognitive testing – a variety of tests are used to assess thinking abilities including memory, language, attention and problem solving. This can help identify specific problem areas, which in turn helps identify the underlying cause or the type of dementia.
- Brain imaging – There are certain scans that look at the structure of the brain and are used to rule out brain tumours or blood clots in the brain as the reason for symptoms, and to detect patterns of brain tissue loss that can differentiate between different types of dementia. Other scans look at how active certain parts of the brain are and can also help discriminate the type of dementia.
- Psychiatric assessment – to identify treatable disorders such as depression, and to manage any psychiatric symptoms such as anxiety or delusions which may occur alongside dementia.

Where to begin

The best place to start is with the person's doctor. After considering the symptoms and ordering screening tests, the doctor may offer a preliminary diagnosis or refer the person to a medical specialist such as a neurologist, geriatrician or psychiatrist.

Some people may be resistant to the idea of visiting a doctor. Sometimes people are in denial or do not realise that there is anything wrong with them. This can be due to the brain changes of dementia that interfere with the ability to recognise or appreciate the changes occurring. Others, who do have insight into their condition, may be afraid of having their fears confirmed. One of the best ways to overcome this problem is to find another reason to visit the doctor. Perhaps suggest a blood pressure check or a review of a long-term condition or medication. Another way is to suggest that it is time for both of you to have a physical check-up. A calm attitude at this time can help overcome the person's worries and fears.

If the person still will not visit the doctor:

- Talk with other families and carers who may have had to deal with similar situations
- Talk to the person's doctor for advice
- Contact your local Aged Care Assessment Team (ACAT). Call **1800 200 422** for information
- Call the National Dementia Helpline on **1800 100 500**

For more detailed information about the early signs of dementia and seeking help from a doctor, download the *Worried About Your Memory?* booklet from the Alzheimer's Australia website or call the National Dementia Helpline to order a copy.

FURTHER INFORMATION

Alzheimer's Australia offers support, information, education and counselling. Contact the National Dementia Helpline on **1800 100 500**, or visit our website at fightdementia.org.au

For language assistance phone the Translating and Interpreting Service on **131 450**